

Doules, el postpart de la polèmica

Des que fa poc més d'un mes el Consell General d'Infermeria presentés un informe en contra de la seva tasca, les doules han estat en boca de tots. El seu acompanyament físic i psicològic a la maternitat ha aixecat molta polseguera entre llevadores, però i nosaltres, sabem per què?

El seu primer part va allargar-se 36 hores. Va ser una nena, epidurals i fórceps. Ella recorda l'escena com si la hi haguessin gravat a foc. Recorda por, inseguretat i les millors atencions mèdiques. “Em vaig sentir molt perduda, ben atesa, però sola”, diu mentre intenta encertar una cullera a la boca del seu fill petit. Fa un any i mig, la Cristina Pallarès va ser mare per segon cop. Va ser nen, natural i tres hores de part. Aquesta vegada, va recórrer a una doula, una persona que es dedica a acompanyar les dones pel camí de la maternitat. La doula coneix l'embaràs, el part i el postpart de la mare que acompanya. La seva tasca és ajudar-la amb el dia a dia d'un nadó, a ser pràctica, a organitzar-se. És una presència, un suport emocional. El psicòleg nord-americà Carl Rogers definia la relació d'ajuda com “aquella en la qual un dels participants intenta fer sorgir una millor apreciació i expressió dels recursos latents de l'individu i un ús més funcional d'aquests”. Una definició fà-

cilment extrapolable a les doules, a una manera d'estar i de procurar per l'equilibri emocional de la mare. No jutgen, no aconsellen, només empatitzen. No fan res en concret, guien. “M'ajudava, em donava informació com ho podria haver fet una amiga”, sosté Pallarès. L'objectiu és que la dona trobi en ella mateixa les respostes que busca, que estigui tranquil·la, segura. Però, com s'hi arriba? Vull conèixer una doula.

Faig unes trucades i, com si res, sóc a casa seva. La llum és extremadament càlida. A la sala, la respiració del nadó que duu entre els braços és l'únic so que acompanya la nostra conversa. El pis barceloní de la Cristina Fumàs és un temple a la maternitat, es tempera a les parets, horaris estipulats i algun Lego que ha aconseguit escapar-se de la capsa. Ella mateixa traspua tranquil·litat, ni tan sols la seva veu pertorba el son del nen. L'allunya un moment del seu pit, li neteja la cara i el besa. Ni una sola queixa. Acaba de ser mare, però abans ha es-

tat doula. Fa quasi una dècada, arran del naixement del seu primer fill, Fumàs va començar a compaginar la seva feina de psicòloga perinatal amb les tasques com a doula dins l'Associació Mares Doules, una agrupació amb 15 anys d'activitat a les espatlles. Per entrar, va haver de fer un any de formació en què, entre psicòlegs i llevadores, va rebre lliçons del reconegut obstetra francès Michel Odent o la pediatra Gemma Baulies. "Professionals d'altres àmbits ajuden la doula a saber amb què es pot trobar, de què està parlant. I no perquè ho hagi de fer, sinó precisament perquè sàpiga que és el que no ha de fer, quan ha de derivar", aclareix. Abans de seure, m'atansa un document signat per ella, una mena de contracte que bé podrien ser els deu manaments de l'associació.

Sense regulació. Als Països Catalans, la feina de les doules no està regulada. No hi ha cap registre, ni manera de saber quantes hi exerceixen. Les llevadores, en canvi, estan organitzades a l'Associació Catalana de Llevadores, a l'Associació de Comares de la Comunitat Valenciana i a l'Associació Balear de Comares. Totes elles, dins la Federació d'Associacions de Llevadores d'Espanya. Segons la presidenta catalana, sis anys d'universitat –quatre d'infermeria i dos d'especialització com a Llevadora Interna Resident– inclinen la balança a favor seu. "Són anys d'estudis universitaris en què s'aprèn des del control i el seguiment de l'embaràs fins a l'atenció al part fisiològic, passant pel suport a l'alletament o els grups de postpart", explica Gemma Falguera. L'avalen trenta anys d'experiència, de parts, de plors, de vida.

Canvio de tema i la conversa de to. Fa poc més d'un mes, el Consell General d'Infermeria va presentar un informe on denunciava males pràctiques amb les quals les doules posaven en risc les dones i els nadons que atienien. Ella està preocupada. "El problema és que fan coses que no són competència seva: suport a l'alletament, grups de preparació al part, suport al postpart i, en alguns casos, fins i tot tactes vaginals", es lamenta.

Comento l'informe amb la Cristina Pallarès i m'interromp abans no acabo de parlar: dista molt de la seva experiència. "Jo tenia algú que em comprenia, que estava allà per mi i m'agafava la mà durant el part". "I el teu marit?"

pregunto. Riu, l'acompanyant fa sempre "el que pot". A la Cristina, la seva doula va advertir-la de bon començament: de temes mèdics no en volia saber res. Evidentment, n'hi ha que són dignes d'aparèixer al famós informe. Doules que, normalment, treballen de manera independent, sense el control d'associacions que els hagin fet signar res semblant a un codi ètic. En el cas de la Cristina, ambdues van demanar permís a l'hospital. "Cadascú tenia molt clar el rol que jugava, les llevadores estaven tranquil·les, sabien que la doula no faria res que no li toqués fer", assegura. La pregunta és, doncs, són peces del mateix trencaclosques? Segons Fumàs, sí.

Doules i doules. La nostra doula ha treballat amb llevadores en més d'una ocasió. No s'altera quan li parlo de l'informe, respira, pensa un moment mentre balanceja el seu fill en un moviment quasi hipnòtic. Atribueix la polèmica a "males experiències", a doules que "no han treballat com haurien de fer-ho". Per a Falguera, en canvi, és una qüestió d'intrusisme. "Ens podem complementar si es dediquen a ajudar amb les tasques de la llar, però no hi ha cap buit en temes de prevenció, promoció o educació sanitària. Això ho fem nosaltres", sentència. No hi ha torn de rèplica. És clara, contundent i ni tan sols contempla la idea de regular l'activitat de les doules. I és que, fins i tot Fumàs –que descarta el Departament de Sanitat perquè "no hi ha una

tasca mèdica"– reconeix que és un tema complicat, no hi ha un paraigua on aixoplugar-les. A diferència del que passa en altres països europeus com Bèlgica, Alemanya o Holanda –on la seguretat social i les assegurances s'encarreguen dels seus honoraris–, les doules encara no són reconegudes arreu dels territoris catalans.

Als darrers anys, amb tot, aquesta professionalització d'un aspecte de la maternitat que fins ara havia passat desapercebut ha agafat una certa embranzida. Les dones reconeixen una nova necessitat i cada cop són més les que la converteixen en professió. La crisi és una de les grans responsables. Segons l'associació Catalana de Llevadores, al Principat, hi ha 16,7 llevadores per cada 1.000 naixements –una xifra molt inferior a les 25,9 dels països de l'OCDE– o, el que és el mateix, 1.200 en actiu. Pel que fa al País Valencià, el darrer estudi realitzat per l'Associació de Comares l'any 2013 en registrava 808 col·legiades. Manquen llevadores i, tant al sector públic com al privat, l'oferta és cada cop més baixa. Els acomiadaments no aporten xifres millors. "Moltes s'han apuntat al carro per treure uns ingressos que, en molts casos, ni tan sols han de declarar", denuncia Falguera. Ha tocat un tema interessant, les tarifes.

Des de l'Associació Mares Doules, l'acompanyament al part –juntament amb una visita prèvia i una altra al postpart immediat– es cobra a 450 eu-

Les doules acompanyen la dona abans i després del part.

